

Dosarul nr. 3ra-882/23
2-21163542-01-3ra-18082023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud.: V. Dodon)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: G. Mîra, A. Bostan, G. Dașchevici)

ÎNCHEIERE

05 iunie 2024

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

Completul de judecată, în componență:

Președinte, judecător

Judecători

Stela Procopciuc

Diana Stănilă

Ion Malanciuc

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza civilă, de contencios administrativ depusă de Popușoi Valeriu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil și obligarea emiterii actului administrativ favorabil,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 13 iunie 2023, prin care s-a respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani din 21 decembrie 2022,

c o n s t a t ă :

La 04 noiembrie 2021, Popușoi Valeriu a depus acțiune în procedura contenciosului administrativ, concretizată la 06 decembrie 2022, solicitând, anularea ca fiind ilegală Decizia CTAS Centru cu nr. 91/2021/32248 din 20 septembrie 2021, anularea ca fiind ilegal răspunsul CNAS cu nr. P-1989/21 din 01 noiembrie 2021, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să stabilească și să achite pensia lui Valeriu Popușoi, începând cu 03 august 2021, luând în considerație Certificatul eliberat de IGP cu nr. 34/20-10746 din 11 august 2021, și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că, potrivit Certificatului eliberat de către Inspectoratul General al Poliției Direcția de Poliție al mun. Chișinău nr. 34/20 se atestă faptul că, a activat în organele afacerilor interne, iar vechimea lui Popușoi Valeriu, la 30 august 2021 constituie 25 ani, 2 luni și 21 zile.

Prin Ordinul IGP al MAI nr. 330 EF din 30 iulie 2021, reclamantul a demisionat, cu încetarea raportului de serviciu, cu trecere în rezerva Forțelor Armate, conform art. 38, alin. (1), lit. c) al Legii nr. 288/2016 ”privind funcționarul public cu statut special din cadrul MAI”, după acumularea vechimii în muncă ce permite dreptul la pensie.

Astfel, în baza art. 61 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și 10 septembrie 2021 a solicitat stabilirea pensiei.

Prin Decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale, Oficiul Teritorial-Centru, mun. Chișinău, nr. 91/2021/32248 din 20 septembrie 2021, a fost respinsă cererea, motivând că nu există nici un temei legitim de a acordare a pensiei.

Nefiind de acord cu Decizia menționată, la 25 octombrie 2021 reclamantul s-a adresat cu o cerere prealabilă la Casa Națională de Asigurări Sociale, prin care a solicitat reexaminarea cererii inițiale și acordarea pensiei, reieșind din vechimea totală în muncă și salariul primit.

Prin scrisoarea nr. P-1989/21 din 01 noiembrie 2021, Casa Națională de Asigurări Sociale i-a comunicat că legislația în vigoare nu prevede posibilitatea stabilirii pensiei.

Reclamantul consideră că, pârâta eronat a statuat obiectul cererii prealabile, deoarece reclamantul a solicitat stabilirea pensiei potrivit actelor prezentate către CNAS.

În răspunsul său, pârâta intenționat a interpretat eronat prevederile art. 61 din Legea nr. 1544/1993, prin încercarea de a nega dreptul de la pensie după eliberarea din serviciu.

Reieșind din prevederile Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993 ”asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne”, ale Legii nr. 288/2016 ”cu privire la funcționarul public cu statut special”, Casa Națională de Asigurări Sociale nejustificat nu a luat în calcul perioada activității reclamantului 17 ianuarie 2000 – 03 august 2021, ca circumstanță generatoare pentru recalcularea pensiei, contrar prevederilor art. 61 din Legea nr. 1544/1993, care coroborat cu prevederile lit. a), pct. 4 din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 1994, stabilește că calcularea pensiei se va efectua pentru perioada data depunerii actelor, media lunară pentru stabilirea pensiei se face din ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 21 decembrie 2022, a fost admisă cererea de chemare în judecată depusă de Popușoi Valeriu.

S-a anulat decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale (oficiul teritorial sectorul Centru, mun. Chișinău) nr. 91/2021/32248 din 06 septembrie 2021 și actul administrativ emis în procedura prealabilă nr. P-1989/21 din 01 noiembrie 2021.

S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să-i stabilească lui Popușoi Valeriu pensia pentru vechime în serviciu în baza certificatului nr. 34/20- 10746 din 11 august 2021 eliberat de Inspectoratul General al Poliției, începând cu data de 03 august 2021.

S-a încasat de la Casa Națională de Asigurări Sociale în beneficiul reclamantului Valeriu Popușoi, cheltuielile de judecată în sumă de 6 000 lei.

Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a reținut că, potrivit informațiilor gestionate de către Ministerul Afacerilor Interne, vechimea în a lui Popușoi Valeriu pentru stabilirea pensiei în conformitate cu art. 13 lit. a) al Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544 din 23 iunie 1993 a constituit 25 ani 02 luni și 21 zile.

Certificatul a fost elaborat în temeiul dosarului personal de arhivă, ordinul IGP nr. 330 ef. din 30 iulie 2021 și este eliberat pentru a fi prezentat la Casa Națională de Asigurări Sociale la solicitare.

Examinând acțiunea instanța de judecată a dat o apreciere critică argumentelor pârâtei prin care a invocat că potrivit certificatului eliberat de Direcția de Poliție a municipiului Chișinău a IGP al MAI nr. 34/20-10746 din 11 august 2021 prin care reclamantului Valeriu Popușoi i s-a calculat vechimea în serviciu pentru stabilirea pensiei de 25 ani 02 luni și 21 zile a fost neîntemeiat indicat calculul cu înlesnirile de două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu, din următoarele motive.

Conform pct. (8) lit. d) al Hotărârii Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994, la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției și a sistemului penitenciar se acordă două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu, în instituții penitenciare de tip închis, izolatoarele de urmărire penală și instituțiile destinate pentru deținerea și tratarea bolnavilor contagioși și bolnavilor psihici, precum și la lucrări de subteran.

Instanța de fond a constatat în speță că, Popușoi Valeriu face parte din categoria de colaboratori care efectuează serviciul de pază, escortare și deținere a persoanelor reținute și arestate în izolatoarele de urmărire penală (izolatoare de detenție provizorie), considerent din care, acesta are dreptul la calcularea vechimii în muncă cu avantaje, pentru perioadele de la 06 iulie 2018 până la 01 aprilie 2020 în funcția de subofițer șofer al Batalionului special de escortă și pază al Direcției de Poliție a municipiului Chișinău a IGP al MAI; de la 01 aprilie 2020 până la 30 iulie 2020 în funcția de subofițer superior al Batalionului special de escortă și pază al subdiviziunii subordonate al Direcției de Poliție a municipiului Chișinău a IGP al MAI; de la 30 iulie 2020 până la 03 august 2021 în funcția de subofițer superior al Batalionului special de escortă și pază al Direcției de Poliție a municipiului Chișinău, calculându-se două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu.

Instanța a conchis că, Direcția de Poliție a municipiului Chișinău a IGP al MAI corect a efectuat recalcularea vechimii în muncă cu avantaje a reclamantului prin certificatul nr. 34/20-10746 din 11 august 2021.

Astfel, decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale (oficiul teritorial sectorul Centru, municipiul Chișinău) nr. 91/2021/32248 din 06 septembrie 2021 privind refuzul admiterii solicitării reclamantului Popușoi Valeriu de stabilire a pensiei pentru vechime în serviciu pentru vechime în muncă și actul administrativ emis în procedura prealabilă nr. P-1989/21 din 01 noiembrie 2021, sunt acte administrative ilegale.

Nefiind de acord cu hotărârea instanței de fond, la 20 ianuarie 2023 Casa Națională de Asigurări Sociale a contestat cu apel hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani din 21 decembrie 2022, iar la 11 mai 2023 a fost înregistrată cererea de apel motivată, prin care s-a solicitat casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea intimatului să fie respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 13 iunie 2023, s-a respins cererea de apel depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani din 21 decembrie 2022.

La 21 iunie 2023, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus de recurs nemotivat împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 13 iunie 2023, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii Judecătorei Rîșcani din 21 decembrie 2022, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

La 08 septembrie 2023, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus de recurs motivat.

În motivarea recursului a reiterat că instanța de apel a dat o interpretare arbitrară materialelor dosarului și cadrului normativ pertinent speței.

În temeiul art. 49 alin. (3) din Legea nr. 1544/1993, organele de asigurări sociale au dreptul de control asupra autenticității actelor ce confirmă vechimea în serviciu și solda (câștigul), eliberate de organele abilitate.

Instituțiile de forță fiind organele abilitate pentru eliberarea calculului vechimii în serviciu și a soldei bănești, pentru fiecare beneficiar de pensie, în temeiul hotărârii menționate, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Apărării, Departamentul Instituțiilor Penitenciare, Serviciul de Informații și Securitate, Centrul Național Anticorupție, Serviciul Protecție și Pază de Stat a prezentat Casei Naționale de Asigurări Sociale, listele beneficiarilor de pensii și prestații sociale, în format electronic, în mărimile stabilite până la data de 31.12.2016.

În cazul lui Popușoi Valeriu, la data depunerii cererii pentru stabilirea pensiei 23 august 2021, vechimea în muncă necesară pentru stabilirea pensiei fiind de 25 ani, ceea ce nu constituia.

Perioadele de activitate au fost calculate neîntemeiat, cu înlesniri - două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu și astfel vechimea totală în serviciu constituind -25 ani 02 luni 21 zile.

În opinia recurentului, ordinul nr.96 din 20 martie 2018 emis de MAI în conformitate cu prevederile pct.7 lit. g) și pct.8 lit. d) din Hotărârea Guvernului nr.78/1994 „Cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și sistemului penitenciar”, depășește prevederile actului normativ în temeiul căruia a fost emis.

Hotărârea Guvernului nr.78/1994 nu conține prevederile prevăzute în ordinul Ministerului Afacerilor Interne nr.96 din 20.03.2018, perioada de activitate în cadrul serviciului de detenție și escortare DP mun. Chișinău IGP MAI.

Recurentul a susținut că, două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu se acordă doar persoanelor care au activat în penitenciare de tip închis, și nu provizoriu, cum este indicat în ordinul emis de MAI.

Activitatea intimatului din perioada de referință (06.07.2018-03.08.2021) care au fost calculate cu înlesniri, nu pot fi raportate la prevederile pct.8 a Hotărârii Guvernului nr.78/1994.

Totodată, la solicitarea cheltuielilor de judecată, Popușoi Valeriu nu a demonstrat aportul real al avocatului la soluționarea cauzei, timpul și munca depusă de avocat, aptitudinile speciale necesare pentru acordarea asistenței juridice, și în ce măsură munca avocatului, în cauza respectivă, i-a limitat capacitatea de a lucra în alte dosare, natura și durata relației dintre avocat și client.

Casa Națională de Asigurări Sociale a susținut că, cuantumul cheltuielilor de asistentă juridică invocat de către avocat este exagerat.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că: prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), a fost modificat cadrul normativ conexe reformei Curții Supreme de Justiție, inclusiv Cartea a III a „Procedura contenciosului administrativ”, Capitolul V „Procedura de recurs” din Codul administrativ, în special ce vizează prevederile cu privire la depunerea cererii de recurs, termenul depunerii, temeiurile recursului și procedura examinării acestuia.

Totuși, art. XI alin. (3) din Legea nr.246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), prevede că recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Aceleași considerente se deduc și din interpretarea art.195 din Codul administrativ în coroborare cu prevederile art.3 alin.(3) din Codul de procedură civilă către stipulează că, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod.

Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedură civilă, cu excepția art.169–171. Or, legea procesual-civilă, care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare, nu are putere retroactivă.

În conjunctura enunțată, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, la examinarea temeiurilor admisibilității recursului, va aplica prevederile Codului administrativ în redacția în vigoare la data declarării recursului.

În conformitate cu art.244 alin.(1) din Codul administrativ (în redacția legii în vigoare până la operarea modificărilor prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Cu referire la termenul recursului:

Conform art. 245 alin.(1) și (2) din Codul administrativ (în redacția legii în vigoare până la operarea modificărilor prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic.

Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

În speță, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei contestate la 13 iunie 2023 în ședință publică.

Din materialele dosarului rezultă că, instanței de apel a notificat recurentului dispozitivul deciziei la 20 iunie 2023, iar decizia motivată la data de 14 august 2023, prin intermediul poștei electronice, fapt ce se confirmă prin comunicările anexate la fila dosarului 77/82.

Casa Națională de Asigurări Sociale, a depus recurs nemotivat la 21 iunie 2023, iar recursul motivat la 08 septembrie 2023.

Astfel, recursul este depus cu respectarea prevederilor art.245 din Codul administrativ (în redacția legii în vigoare până la operarea modificărilor prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023)).

Prin referința depusă la 21 septembrie 2023, Popușoi Valeriu a pledat pentru inadmisibilitatea recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, susținând că decizia instanței de apel este corectă și adoptată în baza cadrului legal aplicabil speței.

Examinând temeiurile invocate în recursuri în raport cu materialele cauzei, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile inadmisibile, din următoarele motive.

În conformitate cu art.246 alin.(1) din Codul administrativ (în redacția legii în vigoare până la operarea modificărilor prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023)), Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs.

Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin.(2) din art.246 din Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f).

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, completul de judecată remarcă că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevelopat al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

Completul de judecată notează că, pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus.

Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art.245 alin.(2) din Codul administrativ (în redacția legii în vigoare până la operarea modificărilor prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023)).

În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și

interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ.

Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut.

Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct.230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct.85).

Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct.45).

Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (cauza Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p.141,§39). 7 La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6§1 (cauza Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, §31, Seria A, nr.212-A).

În circumstanțele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc